

[PAT DONNEZ OVER ZIJN BENDELEDEN]

Een engel is a-seksueel

LUTGART Simoens heeft intergalactische allures. Dat zit zo. Ze kreeg — zeer tegen haar zin — de bijnaam Engel van Vlaanderen. Engel, dat is behoorlijk ruimtelijk. En Vlaanderen moeten we begrijpen als Vlaanderen Internationaal. De Wereldomroep van de BRT bracht Lutgarts stem tot in de woeste binnenlanden van Mongolië. Ze kreeg brieven van fans over de hele wereld. Simoens is voor mij de emanatie van wat wij vandaag een *one to one-medium* noemen. Ze doet je vergeten dat er behalve jou nog 625.924 andere luisteraars zijn. Dat is een verdienste.

Veel beginnende radiomensen denken dat buiten de studio samenscholingen plaatsvinden van luisteraars die zich collectief tot jou hebben bekeerd. „Goeiemiddag, beste luisteraarsssss, julie daar aan de andere kant.” Dat is onzin. Ik wil persoonlijk worden aangesproken. En dat ik niet alleen ben, *tant pis*. Dat versterkt mijn „community feeling”, roepen de marketeers. Maar het is ik, de luisteraar, en jij de radiomens. Lekker met z'n tweetjes.

Lutgart Simoens zul je nooit betrappen op cynisme. Daar is ze te goedgelovig voor, denk ik. Te melig, zeggen vrienden van me, die haar zachtgevoisde geluid associëren met Phil Bosmans. Of Toon Hermans. Als ze in een milde bui zijn.

Lutgart is deemoed. Nauwelijks gespeelde deemoed. Dat is in de media ongehoord. Vandaag moet je op daken staan schreeuwen, en daar vandaan roepen hoe goed je wel niet bent en wat je niet allemaal durft. En als het kan, ook van die daken springen. Live. Simoens heeft nog nooit op een dak gestaán. Hoogtevrees, vermoed ik.

Lutgart maakte andere radio dan ik nu. Misschien zijn we elkaars antipode. Zij charmant, ik charmant beredeneerd. Zij lichtvoetig, ik lichtvoetig serieus. Maar *les extrêmes se touchent*.

Lutgart was nooit te beroerd om amicaal om te gaan met haar gasten, zonder dat het gênant werd evenwel. Dat is lopen op een slap koord. Ik heb van haar die *personal touch* gepikt, denk ik. Dichtbij komen, nog dichter, maar nooit *too close for comfort*. Je mag je gast eventjes aanraken, dat wel, maar je moet uit de buurt van zijn schoot blijven. Edwin Ysebaert ging erop zitten. Dat heb ik Lutgart nooit horen doen.

Natuurlijk is Lutgart Simoens duizenden uren radio méér dan haar interview met koningin Fabiola. Maar als ze doodgaat, staat net dat interview in haar In memoriam. Het is ons lot dat we om de verkeerde dingen worden herinnerd.

Dat interview was helemaal geen interview. Een marketingtruc van het hof hooguit. Als je al op het puntje van je stoel zat te luisteren, dan was het omdat je je bij elke zin die de koningin uitsprak, afvroeg: slaagt ze erin om het geprepareerde antwoord heelhuids door te komen, of breekt ze haar benen? Natuurlijk zit „het interview” in *De bende van Marconi*. Ze heeft het toch maar gedaan. En eerlijk, als ik prins Filip en prinses Mathilde in *Titaantjes* zou kunnen krijgen, zal ik geen moment aarzelen.

Bijna twintig jaar geleden was ik de piepjonge producer van *Imago*, een jongerenprogramma op Radio 1. In de redactie zaten getalenteerde lefgozers als Chantal Pattyn, Lieve Vandenhautte en Bettina Geysen. We gingen op zoek naar wie de Engel van Vlaanderen zou kunnen zijn. In elke provincie vonden we er wel eentje. Meestal jong, en blond en bloedmooi. Maar ze vielen allen over de cruciale vraag: welk geslacht heeft een engel? De antwoorden varieerden van „dat hangt ervan af”, tot „wilt u dat ik het toon?” Het verlossende antwoord kwam uit Antwerpen. Lutgart Simoens zei geheel en al zichzelf: „Een engel is a-seksueel”. Toen wisten we dat zij de enige, echte Engel van Vlaanderen was. En zo was ook de mythe geboren. Mijn iet of wat laattijdige excuses hierbij, Lutgart.

De bende van Marconi, zaterdag 12u en zondag 22u, Radio 1

De bende van Marconi

BRUSSEL — Radio 1 en De Standaard vieren 75 jaar radio met een zomerse reeks. 'De bende van Marconi' wordt gevormd door negen eigenzinnige radiogekken die de frequentiegolven elk op hun eigen manier hebben bezet: Jos Ghysen, Jan Wauters, Betty Mellaerts, Bob de Groof,

Liesbeth Walckiers, Lutgart Simoens, Luk Saffloer, Urban De Becker en Zaki. Elke zaterdag verdwaalt een van hen met Pat Donnez in het immense labyrint van het radioarchief, en wordt hij of zij in De Standaard geportretteerd. Vandaag: Lutgart Simoens.

LUTGART SIMOENS

WAS VEEL MEER DAN DE BIECHTSTOEL VAN VLAANDEREN

Omdat ik van mensen hou

BRUSSEL — Lutgart Simoens is een van de bekendste presentatoren die de Vlaamse radio ooit heeft gekend. Het respect voor de luisteraar loopt als een rode draad door haar carrière.

Van onze redacteur
Leo Bonte

● **Zondag 15 mei 2005. Op deze mooie Pinksterdag presenteert Lutgart Simoens samen met Kim Debrie nog één keer een extra lange aflevering van „Vragen staat vrij”. Het is dag op dag twaalf jaar geleden dat zij haar luisteraars een laatste keer welterusten kuste. De respons is overweldigend: er zijn honderden verzoeken meer binnengekomen dan op een gewone zondag. Lutgart Simoens is nog altijd een fenomeen.**

„Het is voor mij een heel bijzonder jaar. Er was niet alleen de speciale uitzending van *Vragen staat vrij*, bovendien werd ik gevraagd om op 16 juni, samen met enkele oud-collega's van Radio 1 en Klara, het grote inhuldigungsconcert te presenteren in de legendarische Studio 4 van het Flageygebouw. Voor mij was dat een heel speciale belevenis. 52 jaar geleden presenteerde ik in Flagey mijn laatste concert, een week voor ik trouwde en naar Omroep Antwerpen verhuisde.”

„Wat mij ook heel veel plezier gedaan heeft, is dat *Man bijt hond* mijn portret schilderde in het Rubenshuis. Ik heb daar ontelbare concerten mogen presenteren, en nu zat ik daar tussen de prachtige schilderijen van Rubens. Misschien heeft ook Isabella Brandt of Hélène Fourment daar ooit gezeten terwijl Rubens hen aan het penselen was.”

■ Lutgart Simoens werd op 25 mei 1928 in Ieper geboren.

■ In 1949 slaagde ze voor het BRT-examen en ging ze aan de slag bij Radio Kortrijk.

■ Een jaar later verhuisde ze naar de nationale omroep in Brussel, maar de grote doorbraak kwam er bij Omroep Antwerpen, waar ze vanaf 1954 tot aan haar pensioen werkte.

■ Op 23 februari 1969 begon ze met het verzoekplatenprogramma *Vragen staat vrij*, dat nu nog altijd op zondagavond wordt uitgezonden. Kim Debrie is de nieuwe „stem van Vlaanderen”. Ook *Platenpoets* op vrijdagmorgen groeide uit tot een topper.

■ In 1984 kreeg Lutgart Simoens een exclusief interview met koningin Fabiola.

■ In 1993 ging Lutgart Simoens, toen 65, met pensioen.

„En met Kim Debrie ga ik in september op verzoek van Klara een dag op stap in Brussel, naar het Paleis voor Schone Kunsten voor drie concerten. Tijdens mijn loopbaan heeft Radio 3 mij nooit weten wonen, maar nu heeft Klara me blijkaar toch nog ontdekt. Het geeft een gevoel van erkenning. Radio 2 werd door vele intellectuelen beschouwd als de mindere zender. Ik voel mij thuis op alle drie de zenders. Van thuis uit heb ik de liefde voor klassieke muziek en literatuur meegekregen, maar ik ben bij Radio 2 terechtgekomen en heb daar mijn hele hart aan gegeven. Ik hou van mensen, en of dat nu intellectuelen of arbeiders zijn, maakt niets uit. En geloof me: ze kennen allemaal *Vragen staat vrij*.”

● **Toen de kleine Lutgart met haar vader langs het Flageygebouw reed, zei hij: „Uit die toren komen de stemmen”. Lutgart was enorm gefascineerd. Later, na de oorlog, was het de stem uit Amerika van Jan Albert Goris, alias Marnix Gijsen, die haar betoverde. Op aanraden van haar ouders deed ze in 1949 mee aan een NIR-examen. Ze slaagde en ging aan de slag bij Radio Kortrijk.**

„Ik was een echte *bleu* toen ik in Kortrijk begon. Ik heb de stiel al doende moeten leren. In 1954, na een tussenstop bij de nationale omroep, kwam ik bij Omroep Antwerpen terecht. Het was een productiecentrum voor alles wat in de provincie plaats had, van klassieke mu-

Lutgart Simoens (hier in 1985): „Ik word daar niet mee geassocieerd, maar ik heb ook popsterren als Mick Jagger en Roy Orbison geïnterviewd.” © peti

ziek-, jazz- en cabaretprogramma's tot en met de bonte avonden. De ene dag stond ik in een parochiezaal in een godverloren boerendorp tegen de Hollandse grens, met volks vermaak van Charles Jansen en Gaston en Leo. De dag nadien kondigde ik in het Rubenshuis of de Koningin Elisabethzaal in het lang en in het zwart een groot orkest of een buitenlandse artiest aan. Ik ben blij dat ik dat allemaal heb kunnen doen. Zo had ik contact met mensen uit alle lagen van de bevolking. Het was de grootste bron van innerlijke rijkdom.

„Nu is alles zo geprofileerd en in hokjes opgedeeld. Plots mochten wij op Radio 2 geen klassieke muziek meer draaien. 'We zijn een familiegender, het moet licht zijn', zo luidde het nieuwe order. Ik vond dat een verarming. Maar in *Platenpoets* smokkelden Etienne Smet en ik toch af en toe nog een streepje klassieke muziek binnen. *De vier seizoenen* van Vivaldi, dat is toch niet moeilijk, hé? Ik vind het ook doodjammer voor de jonge presentatoren die niet meer de kans krijgen om een ander genre te leren kennen.”

● **Lutgart Simoens zal altijd herinnerd worden als de lieve en warme stem van „Vragen staat vrij” en de eerste en enige die ooit koning Fabiola interviewde. Maar wie weet nog dat zij ook het allereerste popprogramma van de BRT presenteerde?**
„Och ja, het interview met koning Fabiola was uiteraard een uniek moment.

En ik geef toe dat het een heel braaf gesprek was. Het hof kende mijn programma's en ze wisten dat ik geen lastige vragen zou stellen die politiek gevaarlijk waren. Maar sommige journalisten waren stikjaloers. Ze vonden dat het hen toekwam, en niet aan een presentatrice van een gewestelijke omroep.”

„Ik had wel graag promotie gekregen, maar als politiek dakloze was dat toen niet mogelijk”

„Jammer genoeg weet niemand, behalve de archivariissen, nog dat ik in de jaren zestig het popprogramma *Toppers voor tieners* maakte. Ik word daar niet mee geassocieerd. Nochtans heb ik popsterren als Mick Jagger en Roy Orbison geïnterviewd. Bovendien organiseerden wij toen grote shows in de Koningin Elisabethzaal. Er werden zelfs speciale treinen ingelegd. De toegangsprijs bedroeg 50 frank en de opbrengst ging, jawel, naar de bouw van het roofdierencomplex in de Zoo van Antwerpen.”

„Bij de dood van koningin Elisabeth moest de muziek van *Toppers voor tieners* aangepast worden. Ik graaide in mijn schuif met licht klassieke muziek: *De Moldau* van Smetana, *Nacht op de kale berg* van Moessorgsky, *De preludes* van Liszt... De reacties waren overweldigend, zodat we er ook mee doorgegaan zijn. Dat is toch het mooiste bewijs dat je jonge mensen ook klassieke muziek kunt laten appreciëren, als je ze er maar attent op maakt.”

● **Het nieuwe credo van de omroepbazen is het bevorderen van de sociale cohesie. Lutgart Simoens heeft daar niet opgewacht. Zij was jarenlang het antigif voor wat hard en cynisch was in de samenleving. Alleen aan haar vertelden de luisteraars hun hele leven. Zij had de rol van biechtvader overgenomen.**

„Radio is pure magie. Je bereikt iemand die je niet kent en niet ziet en je weet ook niet in welke omstandigheden iemand naar je luistert. Het komt erop aan een vertrouwensrelatie op te bouwen met de luisteraars. Als dat lukt, heb je goede radio. De luisteraars voelden zich persoonlijk aangesproken. Ook vele Nederlanders. Elf procent van de post kwam van boven de Moerdijk. Een Nederlandse luisteraar heeft het ooit mooi samengevat: 'U praat tegen ons, in Nederland praten ze over ons heen'.”

„Op zondagavond hadden we tot driehonderdduizend luisteraars. Dat waren dus niet alleen die 150 families van wie we een brief konden voorlezen. Maar al die andere mensen wilden zich herkennen in die korte menselijke verhalen die ik voorlas. Wellicht speelde er ook een beetje voyeurisme mee. Ja, het is emoradio, maar niet tranerig. Het kan ook niet anders, want een mensenleven bestaat nu eenmaal uit meevallers en tegenvallers. *Vragen staat vrij* weerspiegelde dat. De levenswijsheid en de mensenkennis die ik dankzij mijn beroep heb mogen opdoen, is zeer groot.”

● **Lutgart Simoens is nooit een carrièrevrouw geweest. Ze wou ook geen administratief werk op haar hals halen, ze wou niet naar Brussel, ze wou blijven radio maken, want: „Radio is zo fascinerend dat ik er desnoods gratis voor zou werken”, zei ze soms lachend.**

„Ik had wel graag promotie gekregen, omdat ik vond dat ik die verdiende. Ik was vele jaren het trekpaard van Omroep Antwerpen. Maar als politiek dakloze was dat toen niet mogelijk. Ik ben in 1993 weggegaan aan de graad waarmee ik 42 jaar daarvoor bij de openbare omroep ben binnengekomen. Niemand doet mij dat na. Maar ik zeg dat zonder bitterheid.”

„Voor de rest had ik weinig last van de bureaucratie in het grote huis. Ik kon altijd schermen met de hoge luistercijfers. Wel vond ik dat men vaak te weinig respect betoonde voor de luisteraars. De ruzies op de VRT rond het draaien van Vlaamse muziek zijn legendarisch. Ik ben de eerste om toe te geven dat er veel brol tussen zit. Wij hebben altijd geprobeerd om het beste uit het aanbod te halen.”

„Maar soms kan je er niet onderuit, zeker niet in verzoekprogramma's, omdat je respect moet hebben voor de mensen die de plaat aanvragen. Neem nu *Bedankt lieve ouders* van Vader Abraham, dat ik misschien wel duizend keren heb gedraaid. Al was het saturatiepunt al lang overschreden, toch heb ik het altijd met even veel plezier aangekondigd, omdat ik weet dat vele kinderen op die manier welgemeend hun dankbaarheid wilden uitdrukken. Zij die dat resoluut weigeren, zijn dom en zullen zeker geen 42 jaar meegaan op de radio.”

Een koffiedelirium theater

Theater Tol en Magos del Tiempo spelen „Corazón de café”. Gezien op 4/8. Nog in Antwerpen (Linkeroever) op 6 en 7/8, 9-14/8, 16-21/8, telkens om 21.30 uur. Info: 03/202.91.50, www.zva.be en www.theatertol.com.

DE legende wil dat een Ethiopische geitenhoeder de bijzondere eigenschappen van de koffiebes ontdekt zou hebben. Toen zijn geiten geproefd hadden van de rode vruchten van de koffiestruik, gedroegen ze zich eigenaardig en weigerden terug naar huis te keren. Daarop wierp hij de struik met bessen in het vuur en ontdekte zo het aangename aroma van de gebrande koffie.

Die culinaire anekdote is het bindmiddel in een associatieve voorstelling met veel koffie, vuur en verleiding die je doet weigeren terug naar huis te keren. Het Antwerps-Amsterdamse Theater Tol duikt nog eens op en tekent meteen voor een hoogtepunt van deze Zomer van Antwerpen.

Corazón de café (Het hart van de koffie) heeft veel om mee uit te pakken: live-muziek, fantastische kostuums (een slipjas met opstaande punten! kippendames met een jurk van handschoenen!), evenwichtskunstenaars, komische nummers zonder de obligate clown en een fatterige circusdirecteur om het geheel in goede banen te leiden. Die veelheid is te danken aan de samenwerking tussen Tol en Magos del Tiempo, circus en straattheater uit Costa Rica.

Wat echter het meeste opvalt aan de voorstelling, is dat al die elementen op elkaar gestapeld worden. Je hebt nooit alleen maar een evenwichtskunstenaar op stelten. Nee, die man heeft de touwtjes vast van een actrice die een harlekijn speelt. Een behendigheidsoefening met ballen wordt uitgevoerd op een tafel die wordt bewogen door twee kippen, met hun hoofden door het tafelblad, zodat een *kijk-eens-wat-ik-kan*-moment een komische lading krijgt.

Die gebalde aanpak leidt ertoe dat de voorstelling redelijk kort is (een uurtje), maar de toeschouwer in de ban houdt. De opstapeling van ideeën lokt je in een delirium van indrukken, zonder dat de voorstelling schreeuwerig wordt of er zelfs maar haar kalme tempo bij verliest. Je zit gewoon gretig te kijken, zoals je ook gretig je neusgaten openspert als een van de spelers met een dampende ketel voorbijloopt: er zou zo eens een geur aan je aandacht kunnen ontsnappen.

Corazón de café is, wat men noemt, een voorstelling voor het hele gezin. Nogal wat scènes draaien rond verleiding, maar de fi-

guurtjes zijn allemaal zo popperig en hun houding zo speels en on-menselijk dat er geen schaduw van seks over de voorstelling hangt. Bij momenten wordt het allemaal wel

ZOMER
van antwerpen

wat klef. Als aan het einde van de voorstelling de hele ploeg zich verzamelt rond een verjaardagstaart, lijkt het wel alsof je naar een kinderfilm uit de oude doos zit te kijken. Maar dat doet niets af aan de visuele kwaliteit van een voorstelling die zich op de borst kan slaan voor haar mooie jongleeract met een brandende staaf en (het absolute hoogtepunt) een dierentemmersnummer. Het zijn opnieuw de twee kippenvrouwen, maar dit keer verpakt in rupsachtige cocons. Ze kronkelen op zo'n manier dat je er alle kanten mee uit kan. Bedreigen zij hun dompteur? Willen ze elkaar te lijf gaan? Of wiegen ze met hun onzichtbare heupen? Verleiding, alweer, maar met een dikke laag stof erover. Lang geleden dat inhoudsloos theater zo meeslepend was. **Mark Cloostermans**